

SAVJETI VODITELJA ODGOJNE MJERE POJAČANA BRIGA I NADZOR U ISKUSTVU NEGDAŠNJEG MALOLJETNOG DELINKVENTA

Slobodan Uzelac

Sveučilište u Zagrebu
Edukacijsko - rehabilitacijski fakultet
Odsjek za poremećaje u ponašanju

SAŽETAK

Na uzorku od 83 para voditelja odgojne mjere pojačana briga i nadzor i njihovih negdašnjih maloljetnika, kao uzorka urbane (zagrebačke) delinkventne populacije, autor testira hipotezu o visokom stupnju podudarnosti njihovih iskaza glede intenziteta voditeljeva korištenja savjeta u neposrednom kontaktu s maloljetnikom.

Mada je hipoteza u osnovi potvrđena, autor upozorava na problem različitih iskustava voditelja i maloljetnika glede učestalosti voditeljeva korištenja savjeta, a napose na problem savjeta kojega voditelji nisu ni sami dovoljno svjesni, a koje maloljetnici prepoznaju.

Autor skreće pozornost na nužnost krajnjega opreza u korištenju savjeta, podsjećajući na uvjet kako savjet treba biti tražen, te da je voditelj prethodno izgradio odgovarajući odnos s maloljetnikom.

Ključne riječi: savjet, pojačana briga i nadzor, probacija

1. PROBLEM

Kao varijanta probacije (probe, preiskušnje) odgojna mjera pojačana briga i nadzor se s pravom najčešće izriče maloljetnim delinkventima koji su, kako ističe M. Singer (1998, str. 75) "kazneno djelo učinili prigodno" ili je riječ o tzv. "slučajnim delinkventima", tj. "delinkventima kod kojih je kriminalni čin rezultat trenutačnog stjecaja određenih okolnosti i iskušenja". Pojačana briga i nadzor je kazneno-pravni okvir za dijadnu komunikaciju između voditelja mjere i maloljetnog delinkventa, dakako s razmjerno jasno naznačenim, različitim (ne ravnopravnim) ulogama.

Uloga voditelja odgojne mjere u procesu transformacije maloljetnikova ponašanja, a ona se u najvećoj mjeri realizira u dijadičkoj komunikaciji, je ključna. Stimulusi koje voditelj u neposrednoj komunikaciji s maloljetnikom odašilja prema maloljetniku temeljni su operatori glavnine ukupnog odgojnog procesa.

Valja podsjetiti kako je pojačana briga i nadzor kaznena sankcija prema maloljetnim delinkventima, koja, razmjerno više nego ostale kaznene sankcije, računa s aktivnošću samoga malo-

ljetnika u procesu transformacije njegova socijalnog ponašanja (od društveno neprihvatljivog prema društveno prihvatljivom). U tom je smislu ova izvaninstitucionalna odgojna mjera razmjerno zahtjevnija prema maloljetniku od institucionalnih sankcija. Argumenti u prilog ovoj tezi leže u jednostavnoj činjenici kako je maloljetni delinkvent prema kojemu je izrečena izvaninstitucionalna sankcija, a to pojačana briga i nadzor jeste, i nadalje izložen, manje ili više, istim onim socijalnim čimbenicima koji su i pridonijeli njegovu kriminalnom ponašanju. U slučajevima kada se izriče institucionalna sankcija implicirano je nastojanje za redukcijom upravo dotadašnjih negativnih utjecaja iz socijalnog prostora (o ovome više u radovima F. Hirjan i M. Singer, 1978, O. Petak i S. Uzelac, 1984, V. D. Laan, 1991, K. Hamai i dr. 1995, Uzelac i sur., 1990 i sl.). Voditelj odgojne mjere, u neposrednoj komunikaciji s maloljetnikom u otvorenoj sredini, s raspoloživim, razmjerno ograničenim, repertoarom pedagoških metoda i sredstava, predstavlja praktično jedinu respektabilnu stručnu instancu od koje se očekuje briga o maloljetnikovu ponašanju i njegovom nadzoru.

No, razumije li maloljetnik poruke voditelja